

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

REISGIDS

italië

italië

NATIONAL
GEOGRAPHIC
REISGIDS

italië

Tim Jepson
fotografie: Matt Propert

INHOUD

BEWUST REIZEN 6

■ DE REIS INDELEN 8

■ Geschiedenis en cultuur 13

Het huidige Italië 14

Eten en drinken 18

Geschiedenis van Italië 20

Kunst 32

■ Rome 43

Inleiding en kaart 44

Een wandeling door Rome 66

De grand tour 72

■ Noordwest-Italië 83

Inleiding en kaart 84

Truffels 90

Een tocht door het Valle d'Aosta 94

■ Lombardije en de meren 103

Inleiding en kaart 104

Een tocht langs het Lago Maggiore 118

■ Venetië 127

Inleiding en kaart 128

Een wandeling door Venetië 146

Gondels 154

■ Noordoost-Italië 167

Inleiding en kaart 168

Een tocht rond het Gardameer 178

■ Emilia-Romagna en Marche 183

Inleiding en kaart 184

■ Florence 203

Inleiding en kaart 204

Een wandeling van Santissima Annunziata naar Santa Trinita 230

Overstromingen 238

■ Toscane 241

Inleiding en kaart 242

De Palio 250

Een tochtje door het wijngebied Chianti 264

■ Umbrië 269

Inleiding en kaart 270

Een tochtje door Umbrië 276

■ Het zuiden 287

Inleiding en kaart 288

Trulli 306

Een tocht door romaans Puglia 310

■ Sicilië en Sardinië 315

Inleiding en kaart 316

De maffia 334

■ REISWIJZER 341

Hotels en restaurants 350

Winkelen 385

Evenementen 389

Woordenlijst 391

REGISTER 392

FOTOVERANTWOORDING 398

Pagina 2: het klassieke beeld van Zuid-Toscane, glooiende heuvels met landerijen en cipressen.

Pagina 3: de campanile van de dom van Florence torent uit boven de huizen.

BEWUST REIZEN

Verstandige reizigers gaan doelgericht op pad om alles uit hun reis te halen. Door bewust te reizen draagt u bij aan het behoud van de natuur, historie en culturele rijkdom van de plaatsen die u bezoekt. Daarmee verrijkt u ook uw eigen reiservaring.

Hoe reist u bewust?

- Bedenk dat uw aanwezigheid van invloed is op de plaatsen die u bezoekt.
- Besteed uw tijd en geld zodanig dat u iets bijdraagt aan de couleur locale (dat maakt uw verblijf ook interessanter).
- Respecteer het natuurlijke en culturele erfgoed van uw bestemming.
- Respecteer de lokale gebruiken en tradities.
- Toon de lokale bevolking uw waardering voor de interessante of unieke aspecten van hun streek, zoals het landschap, de historische dorpjes en gebouwen, de muziek of het eten.
- Trek af en toe uw portemonnee en steun kleine ondernemers die zich inspinnen om de bijzondere eigenschappen van een plaats te behouden. Zoek naar winkeltjes, restaurants, pensions en reisorganisaties die trots en hart voor hun omgeving uitstralen. Mijd bedrijven die afbreuk doen aan het karakter van een plek.
- Zorg ervoor dat u mooie herinneringen en verhalen mee naar huis neemt, in de wetenschap dat u iets hebt bijgedragen aan het voortbestaan en de ontwikkeling van uw bestemming.

Deze manier van reizen wordt geotoerisme genoemd en valt te omschrijven als 'toerisme dat het geografische karakter van een plek – omgeving, cultuur, uitstraling en erfgoed – en het welzijn van de inwoners ondersteunt of versterkt'. Meer informatie over geotoerisme is te vinden op de website www.nationalgeographic.com/travel/sustainable.

italië

OVER DE AUTEUR EN DE FOTOGRAAF

Tim Jepson is al zijn hele leven verslingerd aan Italië. Na zijn studie in Oxford woonde en reisde hij lange tijd in Italië. Zo woonde hij een jaar in een afgelegen Umbrisch dorpje waar hij vloeiend Italiaans leerde spreken. Ook verbleef hij vijf jaar als schrijver en journalist in Rome. Inmiddels heeft hij zo'n vijftien boeken over het land geschreven alsmede een groot aantal artikelen voor de *Daily Telegraph*, *Vogue*, *Condé Nast Traveller* en andere media. Voor National Geographic schreef hij de volgende gidsen in de National Geographic Reisgidsenserie: *Florence en Toscane*, *Napels en Zuid-Italië*, *Piemonte en Noordwest-Italië* en *Sicilië*.

Jepson werkt nu in Londen voor de *Daily Telegraph*, maar bezoekt Italië nog regelmatig. Als fanatiek buitensporter gaat zijn belangstelling vooral uit naar de bergen en andere ruige natuurgebieden. Hij kan ook genieten van la dolce vita: het eten, de wijnen, de kunst en cultuur. Graag wil hij een eigen appartementje in Venetië om zich volledig in het Italiaanse leven te kunnen onderdompelen.

Jepson heeft ook programma's over Italië gemaakt voor de BBC en commerciële tv-stations. Verder werkte hij in een slachthuis, als bouwvakker en verdiende hij zijn geld als pianist en gitarist in de straten en kroegen van heel Europa.

Matt Probert is een freelancefotograaf uit Washington. Zijn werk is verschenen in vele internationale publicaties en hij heeft enkele grote solotentoonstellingen gehad. Behalve Italië heeft Probert ook Miami en de Florida Keys gefotografeerd voor National Geographic, alsmede grote delen van de Caraïben.

De reis indelen

Er is geen land ter wereld waar kunst, cultuur, gastronomie, mode, wijn en opera zo goed samengaan als in Italië. Waar treft u nu dezelfde unieke combinatie tussen klassiek en modern of charme en schoonheid? Er zijn maar weinig landen met eenzelfde keur aan vakantiemogelijkheden, maar hierdoor zult u ook uw reis naar Italië extra zorgvuldig moeten voorbereiden.

Bezichtigen en rondreizen

Italië heeft vijf prachtige steden waar alles om draait, Rome, Florence, Venetië, Napels en Milaan, en een aantal bijzondere kleinere centra, Turijn, Verona, Bologna, Genua, Bari en Palermo, waar u een paar dagen kunt doorbrengen voor u de nabijgelegen kleinere plaatsen en dorpen bezoekt. Vlieg heen naar de ene plaats en vlieg terug vanuit een andere plaats om zoveel mogelijk uit uw reis te halen. Verblijf in historische stadscentra van waaruit u bijna alles te voet kunt verkennen. Neem de trein om van de ene stad naar de andere te reizen; neem alleen het vliegtuig voor langere trips. Italië heeft een excellent, uitgebreid goedkoop spoorwegnetwerk, Trenitalia (zie Reiswijzer p. 345). De verbindingen tussen de grote steden zijn onovertroffen, terwijl de treinen ook in kleinere plaatsen komen, vaak langs charmante en schilderachtige routes. U hebt alleen een auto nodig voor een bezoek aan het platteland, met name in het zuiden en op Sicilië (zie Reiswijzer p. 344). De Italiaanse wegen zijn over het algemeen uitstekend: goed bewegwijzerd en prima onderhouden.

Als u een week hebt

Een reis naar Florence en Toscane – naar de belangrijkste kunststad van Europa en het idyllische landschap waar Italië zo beroemd om is – evenals een bezoek aan Rome staan garant voor een week vol Italiaanse geneugten als kunst, schepijs, cultuur, gastronomie, wijn en natuurschoon.

Vlieg naar Florence waar u **Dag 1 en 2** doorbrengt en verbaast u zich over Brunelleschi's beroemde koepel op de Duomo, Michelangelo's *David* in de Galleria dell'Accademia en de magnifieke musea Uffizi, Bargello en Palazzo Pitti (reserveer entreebewijzen voor het Uffizi en de *David*). Neem ook de tijd voor een bezoek aan de belangrijkste kerken, de Santa Croce en de Santa Maria Novella, de Ponte Vecchio en kleinere artistieke juweeltjes, zoals de Capella Brancacci. Ga ook een uurtje of twee winkelen.

De koepel van de Sint-Pieter in Vaticaanstad.

Stap in de ochtend van **Dag 3** op een regionale trein voor een reis van anderhalf uur naar Siena, 50 km ten zuiden van Florence. Breng de rest van de dag door in deze prachtige en makkelijk te ontdekken middeleeuwse stad, uw basis voor de volgende dagen. Ga zeker naar de Campo – het plein waar de beroemde Palio paardenraces worden gehouden –, de Duomo, het Museo Civico, Museo dell'Opera del Duomo en de Santa Maria della Scala.

Trek **Dag 4 en 5** uit voor het Toscaanse landschap. Rijd een route van 185 km langs Pienza, de abdijen van Sant'Antimo en Monte Oliveto Maggiore en de wijnsteden Montalcino en Montepulciano in Zuid-Toscane. Neem de volgende dag de bus of de auto van Siena naar het populaire en schilderachtige dorp San Gimignano boven op een heuveltop.

Stap in de ochtend van **Dag 6** op de trein naar Rome, afhankelijk van de verbinding een reis van twee tot drie uur (241 km). Strek daarna uw benen door via de Campidoglio naar het Forum Romanum en het Colosseum te lopen, waarbij u ook een bezoekje kunt brengen aan de nabijgelegen kerken San Clemente en San Pietro in Vincoli. Ga in de avond naar de Spaanse Trappen en de Trevifontein. Begin **Dag 7** met de Piazza Navona en de Campo de' Fiori, bezoek dan het Pantheon en de Santa Maria sopra Minerva. Maak vervolgens een stadswandeling of bekijk twee musea die te doen zijn in korte tijd, het Palazzo

NIET MISSEN:

Wandeling door Romes Forum Romanum en Colosseum **50-56**

Een boottocht naar Bellagio **117**

Een nachtelijke tocht op de Canal Grande in Venetië **133**

Wandelen in de Dolomieten **181**

De byzantijnse en vroeg-christelijke mozaïeken van Ravenna **196-198**

De schilderijen in Galleria degli Uffizi, Florence **216-219**

Siena's Palazzo Pubblico **244-247**

De Basilica di San Francesco in Assisi **274**

Herculaneum **295-296**

Online informatie

Voor goede algemene informatie is er het Italiaanse Bureau voor Toerisme **ENIT** (www.enit.it of www.italiantourism.com). Voor informatie over Rome zie www.060608.it; Florence, www.firenzeturismo.it en Venetië, www.turismovenetia.it. Gebruik zoekwoorden als *turismo*, *comune* of *ufficio informazioni* of *pro loco* (toeristenbureau) en de naam van een plaats om de officiële website van andere steden en dorpen te vinden. Voor musea is www.museionline.it een goede bron en voor nationale, regionale en andere parken en natuurreservaten kijkt u op de site www.parks.it. Treinen zoeken en boeken: www.trenitalia.it.

Altemps en het Palazzo Doria Pamphilj. Breng in de middag een uurtje door in de Sint-Pieter en ga dan shoppen, naar een groot museum of slenter door de mooie wijk Trastevere.

Als u meer tijd hebt

Als u meer tijd hebt, kies dan steeds een geschikte plek vanwaar u vertrekt en waar u naar terugkeert. Trek vooral meer tijd uit om het landschap te ontdekken.

Noordelijke route: vlieg naar Milaan en ga in de ochtend van **Dag 1** naar de Duomo en Leonardo da Vinci's *Het Laatste Avondmaal* (in de Santa Maria delle Grazie; reserveer ruim van tevoren). Pak vervolgens de trein naar La Spezia, een rit van 2,5 uur, waar u de taxi kunt nemen naar het lieflijke Portovenere aan de Ligurische kust. Dit is uw basis

Belangrijke gegevens

De meeste winkels, banken, postkantoren, kerken, toeristenbureaus en musea sluiten vooral in de zomer tijdens de lunch (gewoonlijk is dat tussen 13.00-15.00 uur) en zijn dan weer open tot 19.30 uur of 20.00 uur. In grote steden of toeristische gebieden zijn winkels en instellingen vaak wel de hele dag geopend. In veel bars en cafés dient u een bestelling eerst te betalen waarna u deze zelf kunt ophalen aan de bar op vertoon van uw kassabonnetje. Laat 10-12% fooi achter tenzij de service (*servizio*) inclusief is.

voor de komende dagen. Ontdek op **Dag 2 en 3** Cinque Terre, net ten noorden van Portovenere. Bezoek vooral Vernazza en Manarola en maak een treinreis naar Portofino of Genua. Reis op **Dag 4** met de trein van La Spezia naar Florence en bezoek onderweg de prachtige middeleeuwse stad Lucca.

Volg voor **Dag 5 t/m 9** de route die we hiervoor beschreven voor Dag 2 tot en met 5 en voeg daar nog een extra dag aan toe voor een tocht naar Zuid-Toscane (neem Pienza of Montalcino als basis).

Rijd op **Dag 10** via Cortona, een verheven Toscaanse stad op de grens met Umbrië, naar Umbrië, met zijn diadeem aan heuvelplaatsen. Ga aan het eind van de middag 70 km zuidoostwaarts om te overnachten in Assisi en bezoek de met kunst gevulde Basilica di San Francesco. Rijd op **Dag 11** over de Monte Subasio naar Spoleto, 86 km zuidwaarts, en bezoek onderweg Spello, het slaperige Bevagna, Trevi

en Montefalco (bekend om zijn wijn en kunstmuseum). Ga in Spoleto naar de Rocca en Ponte delle Torri. Overnacht vervolgens in het vijftig minuten westelijker gelegen Todi, een heerlijke, steeds chiquere plek in de heuvels.

Na een ochtendwandeling door Todi op **Dag 12** kunt zo'n 35 kilometer westwaarts rijden naar Orvieto, beroemd om zijn Duomo, voor u via de A1 verder afzakt naar Rome, 130 km zuidwaarts. Breng **Dag 13 en 14** door in Rome.

Zuidelijke route: reizen in Zuid-Italië is minder gemakkelijk dan in het noorden. De infrastructuur is beduidend slechter en het zuiden heeft minder te bieden op het gebied van kunst en cultuur. Daar staat tegenover dat u hier wel kennis kunt maken met de traditionele stereotypen van het oude Italië, met name in Napels, de luidruchtige hoofdstad. Verder heeft dit gebied nog een aantal troeven, met name het beroemde Pompeii, de Griekse tempels van Sicilië, het eiland Capri en de spectaculaire (maar vaak dure en drukke) Amalfikust.

Beste reistijd

Vanwege de verschillen in het Italiaanse landschap en klimaat variëren de beste tijdstippen voor een bezoek per regio. De lente (april-mei) is de beste tijd voor een bezoek aan het platteland (Toscane, Umbrië, Sicilië en de Italiaanse meren), hoewel u wel kans hebt op regen en lage temperaturen. Wacht tot mei of juni voor een bezoek aan de bergen (de Dolomieten, Alpen, Abruzzo en de hoge Apenijnen).

Het weer is gewoonlijk het meest betrouwbaar van half september tot eind oktober, maar dan is het platteland bruingeblakerd door de zomerzon. Juli en augustus zijn te warm voor een stadsbezoek en alleen geschikt voor een lome villavakantie. De badplaatsen zijn dan overvol. Het laagseizoen (nov.-feb.) kan een prima tijd zijn voor een bezoek aan steden als Rome, Florence en Venetië.

De zonovergoten en mooie Amalfikust kan druk zijn maar heeft een onweerstaanbare charme.

Vlieg naar Napels en breng **Dag 1 en 2** door in deze drukke stad aan de Baai van Napels; ga zeker naar het Museo Archeologico Nazionale en de kunstmusea Capodimonte en San Martino. Neem op **Dag 3** de trein naar Pompeii en Herculaneum, steden die werden verwoest door de uitbarsting van de Vesuvius in 79 v.Chr.. Beklim eventueel de Vesuvius zelf.

Reis op **Dag 4** met de boot van de haven van Napels naar een van de steden aan de Amalfikust. Kies Sorrento als basis of het aantrekkelijker maar ook duurder Positano of Ravello. Ga de rest van de dag en **Dag 5** op ontdekkingsstocht langs de Amalfikust, met de boot, de bus of de auto. Pak op **Dag 6** de veerboot naar Capri voor een verblijf van twee dagen waarbij u Anacapri, de Monte Solara en de Blue Grotto zeegrot niet mag overslaan.

Keer in de ochtend van **Dag 8** met de boot terug naar Napels en stap daar op de trein voor een 6,5 uur durende trip via het zuiden van het Italiaanse schiereiland en over de Straat van Messina naar Taormina op Sicilië. Verken de stad in de avond, met name het Teatro Greco, en huur op **Dag 9** een auto of boek een excursie om de hellingen van de Etna te ontdekken, de hoogste actieve vulkaan van Europa.

Vertrek op **Dag 10** al vroeg richting Syracuse, 120 km zuidelijker, waarbij u onderweg het kleine historische centrum van Ortigia en het Parco Archeologico kun aandoen voor u de ruim 2,5 uur durende reis (217 km) aanvangt naar Agrigento via de prachtige Romeinse mozaïeken bij Piazza Armerina. Bezoek in de ochtend van **Dag 11** de Griekse tempels in Agrigento's Valle dei Templi voor u twee uur noordwaarts rijdt richting Monreale om de beroemde Normandische kathedraal te bekijken. Rijd vervolgens door naar Palermo en breng de laatste twee nachten door in deze hoofdstad van Sicilië voor u naar huis vliegt. Ga in Palermo naar de kathedraal, Palazzo dei Normanni, Catacombe dei Cappuccini en bezoek de vele weelderige kerken en kapellen in het oude centrum. ■

STADSPLATTEGROND VERONA

STADSPLATTEGRONDEN EN WANDEL-/AUTOKAARTEN

Spirito Santo	Bezienswaardigheid	Tunnel
SAN POLO	Regio	Looprichting
Orange line	Omtrek van het gebouw	In de tekst besproken bezienswaardigheid
Green line	Park	Stroming water
Grey line	Trappen	Metrohalte/gondelaanlegplaats

REGIOKAARTEN

BOLOGNA	GROOT	Bergpas
La Spezia		Vliegveld
Vercelli		Berg
Gallipoli	KLEIN	Pompeii
PUGLIA	Regio	Bezienswaardigheid
Blue line	Kanaal	Begin autoroute
Grey line	Tunnel	

SYMBOLEN IN DE TEKST

Mountain icon	Kaartverwijzing	Hotel icon	Hotel
Envelope icon	Adres	Restaurant icon	Restaurant
Phone icon	Telefoonnummer	Bed icon	Aantal kamers
Clock icon	Sluittingstijden / reistijden (wandelingen en autotochten)	Fork icon	Aantal stoelen restaurant
Double arrow icon	Afstand	P icon	Parkeerplaats
Play icon	Start/eind	L icon	Lift
Dollar icon	Entreegeld varieert van € (minder dan €3,50) tot €€€€€ (meer dan €20)	No smoking icon	Niet-roken
Train icon	Metro	Air conditioning icon	Airconditioning
Boat icon	Boot/veerboot	Swimming icon	Overdekt zwembad
		Open air icon	Openluchtzwembad
		Gym icon	Fitnessclub
		Credit card icon	Gangbare creditcards geaccepteerd

DE REIS INDELEN, beknopte kennismaking met Italië, zodat je je reis op je eigen wensen en interessegebieden kunt afstemmen.

ERVAAR unieke belevenissen, waaronder een bezoek aan een gondelwerf in Venetië, de jacht op truffels in Umbrië en de Stromboli bij nacht.

INSIDER TIPS van de schrijvers en fotografen van National Geographic, maar ook van plaatselijke deskundigen, over hun favoriete plekjes, praktische zaken en veel meer.

WANDELINGEN EN AUTOTOCHTEN, voorzien van duidelijke kaartjes, waaronder de historische hoogtepunten van middeleeuws Rome en het centrum van Florence, het idyllische landschap van de Chianti-streek en de romaanse pracht van zuidelijk Puglia.

EXCURSIES BUITEN DE GEBAADE PADEN, zoals een bezoek aan het mooie Lago d'Iseo, de middeleeuwse heuvelsteden van Umbrië, de kust bij Gargano aan de Adriatische Zee en het landschap van Sardinië.

NIET MISSEN Bij elk hoofdstuk vind je verwijzingen naar nadere informatie over sterk aanbevolen bezienswaardigheden en activiteiten.

PRACHTIGE KLEURENFOTO'S EN HANDIGE KAARTEN maken het eenvoudig te kiezen, je reis uit te stippelen en overal het mooiste te zien.

NATIONAL GEOGRAPHIC REISGIDS

National Geographic Reisgids maakt deel uit van Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

NUR 512

ISBN 978-90-215-5222-4

9 789021 552224

www.kosmosuitgevers.nl